

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

תוכן

- א. אין עושין חלת עם הארץ בטהרה אבל עושין עיסת חוליו בטהרה ונוטל הימנה כדי חלה ומניחה בכפישא או באנחותא וכשבא ע"ה ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש..... 1
- ב. ואין עושין תרומת זיתיו בטהרה אבל עושין זיתים חוליו בטהרה ונוטל הימנה כדי תרומה ומניחה בכליו של חבר וכשבא עם הארץ ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש ... משום כדי חייו הגבל ומשום כדי חייו דבדד ... דאמרי' ליה חזי אי נגעת בה הדרא לטיבלא ... דמנח ליה בכלי גללים בכלי אבנים בכלי אדמה..... 2
- ג. מחזיקין ידי ... אין עודרין עם העכו"ם בשביעית ... למימרא להו אחזוקן בעלמא.... 4
- ד. ואין כופלין שלום לעובד כוכבים ... מקדים ויהיב להו שלמא..... 5
- ה. לא יכנס אדם לביתו של עובד כוכבים ביום חגו ויתן לו שלום מצאו בשוק נותן לו בשפה רפה ובכובד ראש..... 6
- ו. אסור לו לאדם שיטעום כלום עד שיתן מאכל לבהמתו..... 6
- הדרן עלך הניזקין..... 8
- א. האומר התקבל גט זה לאשתי או הולך גט זה לאשתי אם רצה לחזור יחזור..... 8
- ב. האשה שאמרה התקבל לי גיטי אם רצה לחזור לא יחזור..... 9
- ג. לפיכך אם אמר לו הבעל אי איפשי שתקבל לה אלא הולך ותן לה אם רצה לחזור יחזור 9
- ד. הולך בזכי דמי..... 10
- ה. איש הוי שליח לקבלה ... אשה להולכה ... אוקימנא בהולכה ש"מ..... 11
- ו. הבא לי גיטי ואשתך אמרה התקבל לי גיטי והוא אמר הילך כמה שאמרה... אפילו הגיע גט לידה אינה מגורשת..... 12

דף סב.

**א. אין עושין חלת עם הארץ בטהרה אבל עושין עיסת חוליו
בטהרה ונוטל הימנה כדי חלה ומניחה בכפישא או
באנחותא וכשבא ע"ה ליטול נוטל את שתיהן ואינו
חושש**

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

עם הארץ שביקש לגבל כלומר אדם הלש עיסות, שהוא חבר, שיעשה לו החלה בטהרה, ויפריש לו חלה ואת שאר העיסה יעשה בעצמו בטומאה, הרי זה לא יעשה לו הגבל, דחיישי' שמא יגע העם הארץ בחלה ויטמאנה. ואפי' אם העיסה עדיין לא הוכשרה, ואפי' אם יפריש לו חלה ממקום אחר לא התירו¹, וזהו שאמרו אין עושים² חלת עם הארץ בטהרה.

אבל עושים עיסת חולין בטהרה. כלומר כשרוצה לעשות כל העיסה בטהרה³ ולא רק החלה, הקילו לו שיכול לעשותה בטהרה, ולא יחוש שמא יגע שמכיון דשכרו מרובה הקילו משום כדי חייו של גבל.

כיצד, מגבל העיסה זה החבר, ומפריש ממנה החבר כדי חלתה, וקורא לה שם חלה שהרי עשאו שליח לזה⁴, ומניחה את החלה⁵, בכלי גללים⁶ או כלי אבנים או בכלי אדמה שלא נצרף בכבשן⁷ אלא בחמה בלבד⁸ ועדיין אין לו דין כלי חרס שאין מקבלין טומאה. וכן בפשוטי כלי עץ⁹ או כלים של של סלים בלויים¹⁰ שאין מקבלין טומאה. והטעם כדי שלא יגע בה הע"ה ויטמא את הכלי והכלי יטמא את החלה.

וכשיבא עם הארץ, נוטל את שתיהן את העיסה ואת החלה ואומרים לו הזהר¹¹ שלא תגע בחלה שמא תחזור לטבלה¹², ונוטל החלה עם הכלי ונותנו לכהן, והכהן יכול לאכל חלה זו כיון שיודע שגבל חבר תקנה לו וא"צ לחוש שמא נגע בו העם הארץ.

ומפני מה התירו לו זה משום כדי חייו של גבל.

ב. ואין עושיין תרומת זיתיו בטהרה אבל עושיין זיתים חוליו

בטהרה ונוטל הימנה כדי תרומה ומניחה בכליו של חבר

¹ תוס' כאן בסוגיא וכ"כ בעה"ש סי' שכ"ב ס"ו:

² רמב"ם הלכות ביכורים פרק ח הלכה יב

³ תו' שם וכתבו עוד בשם ר"ח שאם יהי' שכרו מועט לא ירצו להשתכר לגבל בטהרה והכמים רצו שיעשו בטהרה לכן לא התירו לו אלא בשכרו מרובה ועי"ז יהיו מוכרחים ליתן לו כל העיסה לעשות בטהרה וירויה הרבה וירצה להשתכר לזה.

⁴ ואפשר דגם בסתמא הוי שליח להפריש שהרי אדעתא דהכי שכרו. דרך אמונה שם פג

⁵ דרך אמונה שם פד מהר"ד ערמאה

⁶ העשוי מגללי בהמה וי"א מאבן גלל ואין מקבל טומאה

⁷ רא"ש רפ"י דכלים

⁸ ריטב"א החדשות כאן

⁹ פי' התו' ושאר הראשונים כאן

¹⁰ רש"י כאן

¹¹ כדי לאיים עליו שלא יגע בכוונה בהחלה ויטמאנה ובלי כוונה אין חוששין שישכח ויגע בו דכיון שנותנו בכלי גללים וכו' אית ל' הכירא ולא יבא ליגע ואין נ"מ אם הכלי של הע"ה או של החבר

¹² עי' בפ"ב מתרומות ה"ט בדרך אמונה בשם הח"ס דס"ל דבאמת תקנה דרבנן הוא שתחזור לטבלה והרדב"ן כאן לא כתב כן.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

**וכשבא עם הארץ ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש ...
משום כדי חייו דגבל ומשום כדי חייו דברד ... דאמרי'
ליה חזי אי נגעת בה הדרא לטיבלא ... דמנח ליה בכלי
גללים בכלי אבנים בכלי אדמה**

עם הארץ שביקש לפדד – כלומר פועל בית הבד – חבר שיעשה לו התרומה בטהרה, ויפריש לו תרומה, ואת שאר החולין יעשה בעצמו בטומאה, ה"ז לא יעשה לו הבדד, דחיישי שמא אח"כ יגע העם הארץ בתרומה ויטמאנה. ואף על גב שהן פירות שלא הוכשרו ונותנו בכלי שאין מקבל טומאה לא סמכו ע"ז וחששו שמא יגע, וזהו שאמרו אין עושין¹³ לעם הארץ תרומת זיתיו בטהרה.

אבל עושין לו זיתיו¹⁴ חולין בטהרה משום כדי חייו של בדר כלומר בנותן לו כל בית הבד לעשותה בטהרה, גם החולין, שאז שכרו מרובה, הקילו בזה משום כדי חייו של החבר הבדד אבל לא בשביל שכר התרומה בלבד, שהוא דבר מועט. ודוקא שעדיין לא הוכשרו דאל"ה כבר נטמאו ביד ע"ה.

וכיצד עושה כל בית הבד, כדי שעם הארץ לא יטמא, נוטל כדי התרומה ומניחה בכלי שאינו מקבל טומאה כגון כלי אבנים¹⁵, כדי שלא יגע בה שלא בכוונה ויטמא הכלי ויטמא את התרומה, וכשיבוא עם הארץ ליטול החולין והתרומה, כדי לאיים עליו¹⁶ שלא יגע בתרומה ויטמאנה, אומרין לו הזהר שמא תגע בתרומה שלא תחזור לטבלה¹⁷.

¹³ רמב"ם הלכות תרומות פרק יב הלכה ט

¹⁴ ונראה דלא נקט ענבים משום שהבוצר לגת הוכשר ולא משכחת לה שיעשו בטהרה אח"כ שכרו לבצור הענבים וזה לא שכיח. ואף שדעת רש"י בע"ז ג"ה ב' ד"ה אבל ובשבת ט"ו א' ד"ה שמאי דדוקא אם נפל עליהן משקה אפי' שלא לרצון הוכשר אבל אם לא נפל כלל עליהן משקה לא הוכשר אבל דעת רבנו ברפי"א מטו"א דאפי' לא נפל עליהן כלל משקין הוכשר וכ"ד הר"ש ברפי"ח דאהלות וכ"נ דעת הר"ן בע"ז שם שכ' טעם אחר וכ"ד המאירי שם אבל בתוס' רבנו יהודא שם הסכים לרש"י ע"ש וכן הרא"ה ותלמידי רבנו יונה שם.

¹⁵ או כלי גללים וכלי אדמה וכל כה"ג ולהיסט אשתו נדה לא חיישי' דבודאי הזהירה מזה כדי שלא תחזור לטבלה. כמבואר בריטב"א

¹⁶

רש"י משמע דבאמת אינו כן וכ"כ רדב"ז פ"ח מבכורים ה"ב כמבואר לעיל דפתי יאמין לכל דבר אבל לכאן אפשר דבאמת עושה תנאי שאם יגע בו אינו מפריש וצ"ע ומצאתי בחי' התם סופר בניטין שם שדעתו דבאמת חוזרת לטבלה והיא תקנה דרבנן וצ"ע. דרך אמונה שם ציון ההלכה קטז

¹⁷ ובזה הוא בודאי יתיירא שהרי הוא שכר בדר חבר לתקן לו את הטבל א"כ חושש לאיסור טבל ועיין במאירי כאן, שהכהן יכול לאכול תרומה זו כיון שיודע שבדר חבר תיקנה לו וא"צ לחוש שמא נגע בו הע"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ג. מחזיקין ידי ... אין עודרין עם העכו"ם בשביעית ...

למימרא להו אחזוקו בעלמא

כבר התבאר לעיל דף סא. מחזיקין ידי¹⁸ עכו"ם בשביעית¹⁹, בדברים בלבד²⁰, כגון שראהו חורש או זורע²¹, אומר לו תתחזק או תצליח וכיוצא בדברים אלו, כגון²² לומר לו ה' עמכם או יישר כחך או יוסיפך ה' כח או תחזקנה ידיך וכ"ש שמותר לומר להם שלום עליך ואפי' בימי איריהם מפני דרכי שלום. מפני שאינם מצווין על שביתת הארץ, וי"א²³ דמותר גם לתקן לו כלי מחרישה, אבל לטחון עמו אסור²⁴.

י"א²⁵ שמותר ג"כ לומר לו חרוש בה טוב ואני אקחנו ממך בפירותיו אחר שביעית. אבל לא יסעדנו ביד, ואפילו לטחון עמו אסור²⁶. דקי"ל אין קנין לגוי בא"י להפקיע מידי המצות התלויות בארץ²⁷, ואסור לעבוד בשביעית בקרקע של גוי בא"י מה"ת, ואפי' מלאכות דרבנן אסור. ואף בזה"ז דשביעית דרבנן אסור, ואין נ"מ אם מסייע לו בחנם או בשכר.

ולישאל אסור²⁸ אפי' לומר לו שלום שמחזק ידי עוברי עברה, וכ"ש לומר לו תתחזק או תצליח, ואפי' בזמן שהתירו לעבוד מפני הסכנה, מ"מ אסור לומר זה לזה יישר כחך, או עשה וצלה, שזה נראה כשמה בביטול המצות ובוטל בה, אלא צריך להראות שאנוסים הם ובעל כרחם עושים.

¹⁸ רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ה הלכה ה

¹⁹ ישראל שהי' שותף עם הגוי בקרקע צריך להתנות עמו בתחלת השותפות שיהא שנת השביעית של הגוי ושנה אחרת כנגדה של ישראל וכדינים שנתבארו גבי שבת באו"ח סי' רמ"ה וגבי ערלה ביו"ד סי' רצ"ד סי"ג.

²⁰ אף על גב דקי"ל אין קנין לגוי בא"י ויש מצוה על הקרקע שתשבות מ"מ כיון שאין הגוי מצווה ע"ז אין עושה עברה ומותר להחזיק ידיו. כו"פ פמ"ז

²¹ שהם מלאכות דאורייתא וכן שאר מלאכות וכ"ש מלאכות דרבנן.

²² דרך אמונה שם סב בשם מפרשי המשנה

²³ ירו' שביעית פ"ד ה"ג וביאור הגר"א שם

²⁴ ירו' פ"ו ה"ב

²⁵ ירו' וכ"פ החרדים רפ"ז

²⁶ ירו' שביעית פ"ו ה"ב והיינו בלי שינוי כמש"כ בחזו"א סי' ג' סקב"ג:

²⁷ חזו"א שביעית סי' ג' סק"ה וכן מבואר בתוס' גיטין ס"ב א':

²⁸ ר"ש לפי מה דמשמע בגמ' דידן גיטין ס"ב א' דלישראל לא שרי למימר שלום דלא כמאן דמתיר בירו' וכ"כ פה"ש ולא כמ"ש בס' שנת השבע:

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ומותר לרדות עם הגוי דבש מהכוורת ואף על פי שהכוורת מחוברת לקרקע. אבל לישראל חשוד אסור²⁹ לרדות עמו שנראה כעבודת קרקע. וי"א³⁰ דגם עם ישראל מותר דקי"ל דכוורת לא חשיב כמחובר לקרקע.

וכל זה דוקא אם עובד בשדה שלו, אבל אם עובד בשדה של ישראל, אסור לומר לו דאמירה לגוי אסור בכל האיסורים.

ד. ואין כופלין שלום לעובד כוכבים ... מקדים ויהיב להו

שלמא

מן הדין³¹ היה אסור ליתן שלום לגוי, מפני שהשלום שמו של הקדוש ברוך הוא ולא יטיל שם שמים על הגוי, אבל אמרו חז"ל שמותר לשאול בשלומן מפני דרכי שלום, אבל אמרו שמספיק בפעם אחת, ואסור לכפול לו שלום לעולם, כדי שלא להזכיר עליו שם שמים שתי פעמים.

לפיכך טוב להקדים לו שלום כדי שלא יתחיל הגוי ויצטרך לכפול לו, שכשישאל הגוי בשלומו יצטרך להשיב לו שלום, ואחר כך יצטרך הוא לחזור ולשאול בשלום הגוי גם כן לומר שלום עליך, שכן הוא מנהג העולם בדרך ארץ.

אולם אם כבר התחיל הגוי יכול לכפול לו שלום³².

ברכה שלא בלשון שלום ואין בה הזכרת שמו של הקב"ה אין קפידא אם מקדים³³.

²⁹ רדב"ז ונראה כונתו דוקא לישראל חשוד דאתי לאחלופי אבל ישראל בשלו מותר לרדות הכוורת דלא קי"ל כר"א דנחשב כמחובר לקרקע ור"י קורקום כ' שעם ישראל בודאי מותר רק גוי איצטריכא ל' ס"ד כיון שגזרו שלא לסייעו גזרו גם ע"ז וצ"ע דאיסור לסייעו דאורייתא הוא ואינו גזרה דקי"ל אין קנין וכמש"כ תוס' בגיטין ס"ב:

³⁰ ר"י קורקום ובפ"י רבנו יונתן גיטין ס"ב א' פ"י הירו' לרדות עמו היינו להחזיקו בשעת חרישה וכ"פ הגר"א בביאורו על הירו' דלרדות עמו היינו לתקן לו כלי המחרישה ולפ"ז אין שום מקור לאסור רדיית הכוורת בישראל וכ"ש לפ"י הפה"ש דקאי ארדיית הפת אצל חשוד בטומאה שאין לו שום שייכות בכאן ופירושו נכון מאד שכ"ה בירו' ע"ז פ"ד ה"י והג"י שם לרדות עמו אסור.

³¹ שו"ע ונו"ב יו"ד קמ"ה י

³² ערך לחם למהריק"ש שם

³³ שם. ובט"ז ו הקשה על דין השו"ע שאין להקדים שלום ממה שמצינו בריב"ז מעול' לא הקדימו אדם שלום ואפילו עובד כוכבים בשוק מאי אפילו הא עיקר הדין כך הוא שצריך להקדים שלא יצטרך להכפיל ויש לומר דשם מיירי בעובד כוכבים שאינו מכירו מעולם כמו שמרמז על זה לשון בשוק ולא מסתבר שישאל בשלומו ויצטרך לכפול ואפילו הכא פתח הוא בשלומו שהיה מתיירא שמא יודמן שיתן לו העובד כוכבים שלום תחלה וכאן מיירי במכירו ועל כן הוא מן הדין. שוב ראיתי בסמ"ק סימן קל"ג וז"ל ואסור לכפול להם שלום ודוקא שלום שהוא שמו של הקדוש ברוך הוא או ברכה בלשון שם אבל ברכה אחרת אין קפידא עכ"ל ודבר זה לא הביאו ב"י ולפ"ז ניהא דאותו ששבחוהו שהקדים שלום לעובד כוכבים בשוק היינו אפי' בלשון ברכה אחרת

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ה. לא יכנס אדם לביתו של עובד כוכבים ביום חגו ויתן לו שלום מצאו בשוק נותן לו בשפה רפה ובכבוד ראש

אסור ליכנס³⁴ בבית הגוי עובד עבודה זרה ביום חגו וליתן לו שלום, מפני שהגוי נהנה ושמח בזה וחושב שלכבוד יום חגו עושה כן, ואזיל ומודה, ואם מצאו בחוץ מותר, רק לא יראה לו פני כבוד ביותר, אלא יאמר לו בשפה רפה ובכבוד ראש.

ו. אסור לו לאדם שיטעום כלום עד שיתן מאכל לבהמתו

כבר התבאר במסכת ברכות דף מ. שישים לבו לפני שהולך לאכול או לטעום³⁵ דבר מה, האם הגיע זמן אכילת בעלי החיים שברשותו³⁶, ואם הגיע הזמן יברר אם אכן מאכלם לפניהם. ואסור לא לאכול אפילו אכילת עראי קודם שידאג למאכלם. ואם יודע שמאכלם לפניהם או מינה שליה שיביא להם מאכלם די בכך, אף על פי שבפועל עדיין לא אכלו.

אם מינה כמות גדולה של אוכל לפניהם ויודע שזה מספיק לכל היום או למספר ימים, שוב אין צריך לטפל בהם עד שמשער שאפשר נגמר מאכלם. אין חיוב שהוא בעצמו יביא להם מאכלם³⁷, אלא מספיק כל שיש תחת ידו אנשים הממונים על האכלת בעלי החיים שלו ואין עליו חוב לטפל בעצמו בכך

ודבר זה נכון, ועיי"ש בש"ך ז, ומכל מקום צ"ע קצת דבש"ס גבי מקדים ויהיב שלמא וגבי שלמא למר לא משמע לכאורה הכי ושמא שלמא הוי בכלל שלום

³⁴ שו"ע ונו"כ שם ט

³⁵ כדעת המג"א או"ח קסז חי, ודלא כהט"ז (סק"ז) שמתיר טעימה, ובשו"ע הרב מביאו בלשון יש מי שמתיר, ובהיי אדם כלל ה' (נשמת אדם סקי"א) מחלק בין טעימה בעלמא בעת שיושב לסעודת קבע דזה אסור לבו"ע לבין טעימה ואכילת עראי דאין בזה איסור, אך בשאר הפוסקים לא מצינו חילוק זה.

³⁶ שבהמה לאו דוקא אלא ה"ה היה עופות ודגים שברשותו אפילו אינם כשרים. שו"ת שבות יעקב ח"ג סי' י"ג, וכ"כ בשו"ת הר צבי ח"א סי' צ' ועוד

³⁷ א"א בוטשאטש, כה"ח קנב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

אין חיוב זה חל אלא על בעלי חיים שלו שמוזנותיהן עליו, אבל אם הבעלי חיים שאינם שייכים לו, אין עליו החיוב לברר לפני אכילתו האם סידרו את מאכל הבעלי חיים³⁸. אולם יש למנוע מהם צער בעלי חיים³⁹, אם רואה שרעבים או צמאים.

ולכן אין איסור⁴⁰ לאדם לתת לאכול לבני ביתו וילדיו ואורחיו הסמוכים על שלחנו לפני שמאכיל לבהמותיו, כי להם אין כלל איסור לאכול קודם, ואדרבה יש לאדם להקדים מאכל ילדיו ואורחיו לפני שנותן מאכל לבהמותיו.

בספר חסידים כתב לשתות אדם קודם לבהמה כדכתיב ברבקה⁴¹ שאמרה להעבד (בראשית כד פסוק מו) שְׁתֵּה וְגַם גְּמִלֶיךָ אֲשַׁקֶּה שתה וגם גמליך אשקה, וכן מצינו (במדבר כ פסוק ח) וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה וְאֶת בְּעִירָם וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה וְאֶת בְּעִירָם, משום שבאכילה יש יותר מקום לחשוש שימשך באכילתו, משא"כ בשתיה אין שייך לימשך לזמן מרובה בשתייה⁴².

אם ניכר על הבעל חי שהוא צמא למים אסור לאדם לשתות עד אשר ישקהו.

³⁸ ובשו"ת שאילת יעב"ץ ח"א סי' י"ז כותב לדון לענין התול או כלב המגדל בתוך ביתו דאף שמוזנותיהם עליו אין עליו חיוב לדאוג למאכלם קודם למאכלו, דלא אמרה התורה אלא באותם בע"ח אשר סמוכים ותלויים על בעליהם ואין מוצאים מאכלם לפנייהם אלא ממה שנותנים להם, משא"כ התול וכלב ודומיהן אשר מצויים תדיר באשפתות ובכל מקום שיש שיוירי מאכלים ודברים מאוסים ומוזנותיהן לפנייהם, אמנם בודאי יש לדון בכל מקרה לגופו של ענין, דגם תרנגולים מנקרים באשפתות ומ"מ מצינו בחרדים (פי"ד) "מעשה היה בדורינו שהרב המקובל הגדול כמוהר"ר יצחק אשכנזי ז"ל הסתכל בפני ת"ח אחד ואמר לו נרשם בפניך עוון צער בע"ח, והיה אותו ת"ח מצטער ומפשפש בדבר, עד שמצא אשתו לא היתה נותנת מאכל לתרנגולים בבוקר, אלא מנחת אותן הולכות בחצר וברחוב לנקר, ואז ציוה עליה וזירזה לעשות להן גיבול הסובין והמים בבוקר בבוקר, ואחר שנתקן הדבר והרב לא ידע הסתכל בפניו ואמר לו סר עוונך.

³⁹ וכ"כ בשלהן המהור פ"ה "שכן נהגו אנשי מעשה בזמן הקור הגדול להשליך להצפרים דבר מאכל מפני שאין מצוי להם מזון, והכל בשביל לעורר רחמים עליונים על כל הברואים", ועיי"ש מעשה מקדוש אחד שהיה תמיד לוקח תבואה בידו ומאכיל עופות של אנשים אחרים הבאים לידו, וכל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים, ולדברי החרדים לתת לבע"ח מאכלם הוא בכלל מ"ע ד"ה הלכת בדרכיו" שהקב"ה זן ומכלכל מקרני ראמים עד ביצי כינים.

⁴⁰ עיין שו"ת אג"מ ח"ב סי' נ"ב. ותפארת יעקב על משניות שבת פט"ז אות י"ג. ובשו"ת צי"א ח"ב סוס"י ע"ד בשם קובץ תורני קובץ דרושים שי"ל בשנת תרפ"ה בשם האמרי אמת זצ"ל

⁴¹ בפמ"ג מ"ז סק"ז מביא בשם התורני המופלא מהר"ר מורי כהן ז"ל מפראנקפורט (וכותב הפמ"ג עליו "כי ידעתי ומכיר הייתי אותו שהיה ירא שמים מרבים על כן הזכרתי שמו על הספר ולכבוד נשמתו תנצב"ה אמן") דמה ראיית הספר חסידים (המובא במ"א סק"ח) מרבקה דבשתיה קודם האדם לבהמה (ע' להלן אות ט"ז), הלא רבקה בודאי לא היתה מחויבת להקדים הבהמות כי הלא אינם שלה וכו', ובפמ"ג (שם) מתרין דאכין אין כוונת הס"ח להביא ראייה מרבקה אלא מאליעזר שאמר והיה הנערה וכו' ואמרה שתה וגם לגמליך אשקה אותה הוכחת וכו', וצריך להגיה בס"ח ובמג"א 'שאמר' ולא 'שאמרה', וע"ע שו"ת כת"ס או"ח סי' ל"ב, ושו"ת אג"מ ח"ב סי' נ"ב.

⁴² שו"ת הר צבי ח"א סי' צ',

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

כששכח לתת המאכל לבהמותיו ושאר בע"ח התלויים במזונותיו לפני ברכתו, אין להפסיק לכתחילה בדיבור⁴³, או ביציאה מהבית אליהם, אלא יטעום מעט ואח"כ יתן המאכל לבהמותיו.

הדרן עלך הניזקין

דף סב:

א. האומר התקבל גט זה לאשתי או הולך גט זה לאשתי אם רצה לחזור יחזור

בגמ' מסכת קידושין דף מא. למדו מכמה פסוקים שלוחו של אדם כמותו, לפיכך קי"ל ג"כ לענין גיטין שהאיש עושה שליח להוליך גט לאשתו, וזהו נקרא שליח להולכה. ואינה מגורשת עד שיגיע הגט לידה. והשליח הזה במקום הבעל הוא עומד⁴⁴, לפיכך יכול הבעל לחזור בו משליחות זה כל זמן שלא הגיע הגט לידה⁴⁵. לפיכך אם בטל הבעל הגט קודם שיגיע לידה הרי זה ביטול, וכן אם ביטל השליח שליחותו קודם שיגיע הגט לידה הרי זה ביטול⁴⁶, אבל לאחר שהגיע לידה אינו יכול לבטלו אפילו תוך כדי דבור משבא הגט לידה, שכבר היא מגורשת מיד שבא לידה⁴⁷.

⁴³ המ"א הביא בסו"ר ע"א בשם תשו' מהר"מ דלאכול קודם הבהמה הוא איסור דאורייתא, ומשמע דס"ל שהוא דרשה גמורה ולא אסמכתא, ולפי"ז פשוט דאפילו בדרך המוציא צריך להפסיק, אבל מהפוסקים מוכח דלא ס"ל הכי. וכן הסכימו הרבה אחרונים שדין הקדמת המאכל לבהמה אינה אלא מנהג טוב וחיובו מדרבנן, והביאו לשון הרמב"ם (בסופ"ט מהל' עבדים) "הכמים הראשונים היו נותנים לעבד מכל תבשיל שהיו אוכלין, ומקדימין מזון הבהמות והעבדים לסעודת עצמן, שהרי הוא אומר בעיני עבדים אל יד אדוניהם", ומוכח שאינו חיוב מה"ת אלא מנהג, ומ"מ צריך האדם להקפיד מאד על הנהגת חז"ל והנהגה, אם יודע בהחלטיות שהגיע זמן אכילת ושתיית הבע"ח ורעב ללחמו ומשהה ממנו זאת עובר על איסור צער בעלי חיים שי"א שהוא מה"ת.

⁴⁴ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קמ א ב

⁴⁵ שו"ע ונו"כ שם קמא נט

⁴⁶ ט"ז שם מד

⁴⁷ דונתן בידה בעינין והא נתינה הוה, אף על גב דבעלמא חזרת תוך כדי דיבור הוי חזרה, היינו כשחזור תוך כדי דיבור מאיזה דיבור בדבר שתלוי בדיבור הויא חזרה מדיבורו, אבל הכא הא מעשה דנתינה אתעביד ונתקיים והיאך יחזור בו.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ב. האשה שאמרה התקבל לי גיטי אם רצה לחזור לא יחזור

וכשם שהבעל עושה שליח להולכה, כן האשה עושה שליח לקבלה⁴⁸, שהרי שלוחה כמותה שתהא היא מגורשת בקבלתו מיד כשיגיע הגט לידו, ודינו עם הבעל כדין האשה עם הבעל לכל דבר, לענין אם זרק הבעל הגט להצרו⁴⁹ או לתוך ארבע אמותיו של שליח, שהרי הוא עומד במקומה.

ולפיכך משהגיע ליד שליח הקבלה אין יכול הבעל לבטל הגט אפילו תוך כדי דיבור⁵⁰.

ג. לפיכך אם אמר לו הבעל אי איפשי שתקבל לה אלא הולך ותן לה אם רצה לחזור יחזור

האשה שעשתה שליח לקבלה, ואמר לו הבעל אין רצוני שתהא שלוחה לקבל לה גיטה, אלא הרי זה גיטה והולך אותו לה, הרשות ביד הבעל, ונעשה זה שליח של הבעל להולכה⁵¹, ובכל לשון שיאמר, אפילו אומר התקבל לה נעשה שליח הולכה⁵².

אבל אם אמר לו התקבל לה גיטה, או הא לך או זכה לה, לא עקר שליחות הקבלה עד שיאמר⁵³ לו הולך לה, שאז עוקר שליחות הקבלה ונעשה שליח להולכה. וכן אם אמר לו הולך ותן לה, עקר שליחות הקבלה ולא נתגרשה עד שיגיע הגט לידה.

⁴⁸ שו"ע שם קמ"ג

⁴⁹ במור כתוב שהוא מסופק בזה אם דין השליח כאשה לענין אם זרק להצרו שתהיה מגורשת ומסתברא שדינו כדין האשה לכל דבר עכ"ל וכתב ב"י לא ידענא מהיכן ס"ד לפלוני בנייהו עכ"ל ולענ"ד נראה אדרבא יש לתמוה על זה דהא עכ"פ אין השליח שוה לגמרי להאשה דהיא יכולה לעשות שליח והשליח קבלה אינו יכול לעשות שליח אחר כמ"ש סימן קמ"א במור נהי דידו כידה לענין קבלה לענין שוי שליח לא מצוי (משווי) וכו' וא"כ הכי נמי נימא דגבי דידה ריבתה תורה שחצרה יהיה כידה אבל השליח אין לו זכות זה אלא שהוא עצמו יהיה דוקא במקומה אבל לא ע"י הצרו דדלמא הצרו תורת שליחות הוא ולא דמי למ"ש פ"ק דב"מ (לענין) גט (דחצרה קונה לה) בתורת יד ולא בתורת שליחות דשמא דוקא היינו לגבי דידה דרבינן ליה מונתן אבל בשליח שמא כע"י שליח אחר דמי וצ"ע. מ"ז שם א ועיין ב"ש שם שב

⁵⁰ לבוש קמא שם

⁵¹ דבדידיה תלייא עיקר נתינת הגט

⁵² כיון שאמר אין רצוני שתקבל לה ש"ס ונראה אפי' אמר התקבל לה או זכי לה מ"מ כיון שאמר אין רצוני שתקבל לה אמר'י מה שאמר זכי לה היינו זכי לה והולך לה. ב"ש ח

⁵³ ואם אמר ירך כידי אז הוא בוודאי שליח להולכה. ב"ש שם י

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

יש אומרים שבתן לה, או הולך לה, הויא ספק מגורשת⁵⁴, דמספקא לן בלשון תן לחוד ובלשון הולך⁵⁵ לחוד אי הויא לשון הולכה או לשון קבלה.

ד. הולך כזני דמי

כבר התבאר לעיל דף יד. שראובן שהיה⁵⁶ חייב⁵⁷ מנה לשמעון ואמר ללוי הולך מנה זה לשמעון, וכן אם אמר שא מנה זו לפלוני, או יהא מנה זו לפלוני, או תן מנה זה לפלוני⁵⁸, כולם אם בא ראובן לחזור וליטלם הימנו אינו יכול, שכלל הוא "הולך כזני" – כלומר כשאומר הולך הרי הוא כאומר זכה עבור מי שאתה מוליך אליו, ומיד כשהגיע ליד לוי זכה בשביל שמעון, דזכין לאדם שלא בפניו,

לפיכך בין אם מת לוח⁵⁹ או מלוה⁶⁰, יתנהו לשמעון או ליורשיו, ומכל מקום ראובן חייב באחריותו עד שיגיע ליד שמעון או ליד יורשיו⁶¹. ואין לשמעון המקבל עם לוי כלום⁶².

ואם החזיר לוי המנה לראובן והעני ראובן אח"כ, ולא היה לו לפרוע בענין שהפסיד שמעון שלו, לוי חייב לשלם שהוא פשע במה שהחזירו לראובן, וי"א⁶³ שיכול לחזור על איזה שירצה.

⁵⁴ עיין פ"ד ה' זכ"י ובמח"ה סימן קכ"ה דס"ל לרמב"ם תן במתנה הוי כזני א"כ בגט נמי תן הוי כזני דהא גט לא גרע ממתנה דהא ל"א גט דומה לחוב ועיין בר"ן ר"פ האומר והרמב"ם פסק במתנ' תן הוי כזני וכאן בגט פוסק תן לא הוי כזני ואינו אפי' ספק גט ועיין בש"ס שם דף ס"ג ע"ב ואפשר לומר מ"ש כאן אם אמר הולך ותן לה לא הוי כזני היינו שאמר שניה' יהדיו הילך ותן לה אבל תן לה לבד הוי כזני אלא לפ"ז קשה מ"ש בהג"ה וי"א תן לה וכו' דהא לא איירי בסעיף זה באמר תן לה לבד ויותר קשה על הטור שכתב בתן לה לבד לא הוי כזני ושם בח"ה הביא דעת הרמב"ם בתן לה זכה. ב"ש ט

⁵⁵ לפוסקי' אלו דפסקו כרב דהא רב מספקא בהולך לבד ועיין בר"ן ובמגיד. ב"ש שם י

⁵⁶ שו"ע ונו"כ הו"מ קכה א

⁵⁷ דוקא בחוב או פקדון אבל לא במתנה כמבואר להלן דף לב ובשו"ע שם ה

⁵⁸ וי"א דבתן והולך בעינן דוקא שנותן לו עתה אבל אם היה בידו מקודם ואח"כ אמר לו הולך ותן לפלוני, לא הוי כזני. מיהו אף בזכי לכ"ע בעינן שיגיע לרשות השליח קודם שיחזור בו הנותן. ש"ך שם ב נתיבות שם א

⁵⁹ ולא מצו יורשי הלוח לומר נתבטלה שליחותך, כדאמרין בשליח דעלמא, כמ"ש הטור והמהב"ר ריש סימן קכ"ב, דשאני הכא דכבר זכה זה להמקבל. סמ"ע וש"ך שם ד

⁶⁰ ואין המשלח יכול לומר לא נתתי בידך אלא כדי לתת לשמעון ולא ליורשיו, וע"ז סיים וכתב אלא יתנהו ליורשי שמעון, דכיון דמיד זכהו לשמעון ממילא יורשיו יורשין זכותו. סמ"ע שם ה ש"ך ו

⁶¹ וטעמא דמסתבר הוא, דהיאך יהיו באחריות שמעון והוא לא ידע ולא צוה לו שיתנהו לו על אחריותו, ואם יהיו באחריות שמעון הו"ל חוב לו ואין הבין לאדם שלא בפניו. לבוש שם

⁶² שראובן על אחריותו קיבלו בידו, ולא נתנו רשות ליתנם ליד לוי. סמ"ע שם ו

⁶³ ואפילו לא העני ראובן כיון שזו זכה לו ואלו היה הלוח רוצה לחזור לא היה יכול נמצא שהוא ממש מעות של שמעון א"כ זה שהחזירו הרי כאלו נתן מעות של שמעון לראובן ושמעון יכול לחזור על איזו שירצה ומ"ש

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ואם מחמת אונס החזירו לראובן, כגון שאיים עליו ראובן בדבר שהיה בידו לעשותו עד שהוצרך לוי להחזירו פטור, ויש אומרים שכשהחזיר לו המנה לראובן שניהם חייבים באחריותו⁶⁴, ומאיזה מהם שירצה יכול שמעון לתבוע אותו עד שישתלם כל חובו.

אם אמר החזיר לפלוני, י"א שאינו כהולך ולא הוי כזכי⁶⁵. וי"א⁶⁶ שהרי הוא כזכי אם⁶⁷ נתן לשלוחו שטר מתנה או שום שטר שיתננו לפלוני, אזי זכה. כשאומר לו זכה לפלוני⁶⁸.

מי שחייב מעות לחבירו ורוצה לפורעו במטבע מסויים וחושש שמא יפול ערך אותו מטבע עד זמן הפרעון. י"א⁶⁹ שיכול הלוח שיזכ' המעות למלוה ע"י אחר בהולך או זכי לפוטרו מאונסים דנפילת המטבע כשיגיע. וי"א⁷⁰ שלא יפטרו מאונס של נפילת המטבע.

ה. איש הוי שליח לקבלה ... אשה להולכה ... אוקימנא בהולכה ש"מ

הטור והעני אורחא דמילתא נקט דאל"כ אין דרך שהמלוה יתבע את לוי דפשיטא דניחא לוי לחזור על ראובן שהלוהו אבל אה"נ שיכול לתבוע את לוי אם ירצה. ש"ך שם ז

⁶⁴ אפילו לא העני ראובן, סמ"ע שם י

⁶⁵ רמ"א שם. וכ"כ הש"ך שם ט

⁶⁶ עיין סמ"ע שם ז שכתב ק"ק, דהמעין בתשובת הריטב"א (המובא בציונים אות ב') בעל דין זה (והביאו הב"י בסימן זה סוף סעיף מ') יראה דשם בתשובה איירי ממתנה, מדהביא ראייה מההיא דהלך וביקשו ולא מצאו כו' (גיטין י"ד ע"ב) דאיירי במתנה, וכמ"ש בסימן זה בפרישה, וא"כ י"ל דדוקא במתנה דלא מהני גם לשון הולך, כתב בה נמי דלא מהני בה לשון החזר, אבל בחוב ופקדון מהני כמו דמהני לשון הולך. ובאמת דכתב שם בתשובה ז"ל, החזיר הוא גרוע מהולך. אבל נראה דלא כתב כן אלא שלא תאמר דלשון החזר מהני מפי במתנה מלשון הולך, קמל"ן, אבל בחוב ופקדון קרוב לודאי דס"ל דמהני גם לשון החזיר, ע"ש וצ"ע. וכ"כ באורים ו

⁶⁷ סמ"ע שם א מרבינו ירוחם

⁶⁸ בנתן לשלוחו שטר מתנה מועיל כמו בחוב וכן נראה ממ"ש הבית יוסף בשם הריטב"א וז"ל גרסינן בירושלמי בחוב תן מנה זו לפלוני הולך מנה זו לפלוני תן שטר מתנה זו לפלוני הולך שטר מתנה והלך ומצאו שמת יתן ליורשיו. ש"ך שם ג

⁶⁹ בתשו' מהר"ר שלמה בהן ספר ב' סי' צ"ט ודמי לשואל שאע"פ שחייב בגניבה ואבידה כשהחזירו שלא מדעת אחר זמן השאל' מ"מ פטור מאונסים (ובדלקמן סי' ש"ס סעיף ח') א"כ ה"ה לענין לזה נהי דלא מפטר מחיוב גניבה ואבדה בזיכוי ע"י אחר שלא מדעתו מ"מ מועיל לפטור מאונס גזירת המלך. מובא בש"ך שם ה

⁷⁰ ש"ך שם דל"ד כלל לשואל דהדרא בעיניו א"כ מיד שכלה זמן השאל' כל היכא דאי' ברשותא דמרא איתא אבל הכא כיון דפשיטא דחייב באונסים אף על גב שסמסין ליד אחר וא"ל הולך או זכי וכדפירש"י להדיא ספ"ק דגיטין וכמו שמשמע ג"כ להדיא מכל הפוסקים שכתבו סתמא חייב באחריותו משמע בכל מיני אחריות אפי' דאונסים והיינו ע"כ כיון דהלוואה להוצא' ניתנ' א"כ המעות הוא לעולם ברשות הלוח וא"כ ה"ה לענין אונס דגזר' המלך.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

כבר התבאר לעיל דף כג. שהכל כשרים⁷¹ לשליחות הגט בין לקבלה בין להולכה אחד האיש ואחד האשה, חוץ מחרש שוטה וקטן ואפילו בארץ ישראל⁷², שאינן בני דעת ולא בני שליחות נינהו, ועבד ונכרי גם כן פסולין, שכיון שאינן בני גיטין וקידושין אינן יכולין להיעשות שלוחים בעסקי גיטין וקידושין⁷³.

ויש אומרים⁷⁴ שאם העבד הוא שליח הולכה הוא ספק מגורשת, שאף על פי שאינו בתורת גיטין וקידושין מכל מקום שמא שליחות הבעל יכול לעשות בנתינת הגט⁷⁵. אבל לקבלה ודאי פסול מטעם שאינו בתורת גיטין וקידושין⁷⁶.

ואם הביא הגט אחד מאלו (חוץ מהעבד), אף על פי שנתקיים הגט בחותמיו אינו כלום, שהרי אינם בני שליחות.

ו. הבא לי גיטי ואשתך אמרה התקבל לי גיטי והוא אמר הילך כמה שאמרה... אפילו הגיע גט לידה אינה מגורשת

עשאתו האשה⁷⁷ שליח להביא לה גטה, ובא לבעל ואמר אשתך עשאתני שליח לקבל לה גיטה, והבעל אמר הילך הגט כמו שאמרה היא, אפילו הגיע הגט לידה אינה מגורשת, שהרי השליח עקר שליחותו ממה שנתרצה להיות לה שליח להובאה, מפני שיש בו טורח יותר שהרי צריך להגיע הגט לידה מה שאין כן בשליח לקבלה, והבעל גם כן לא עשאו אלא שליח להולכה כיון שאמר לו הילך כמו שאמרה היא⁷⁸, והוא לא קבלו אלא בתורת שליח

⁷¹ שו"ע ונו"כ שם קמא לא

⁷² ב"ש שם מג

⁷³ כדאמרינן בעלמא [ב"מ כב ע"א] גם אתם, דמיניה ילפינן לרבות שלוחכם, דהוקשה השליח למשלח מה המשלח בן ברית אף השליח צריך להיות בן ברית, הי"ע לענין גיטין וקידושין, אף ע"ג שהעבד קצת בן ברית הוא שהרי חייב בכל המצוות שהאשה חייבת בהם, מ"מ כיון שאינו בני גיטין וקידושין שאין קידושיו תופסין אינו יכול ליעשות בהן שליח, דבזה אינו דומה למשלחו. לבוש שם

⁷⁴ כתבו הרשב"א והר"ן שהר"ן מינא"ש חולק ואומר שלא פסלו עבד אלא לקבלה אבל להובאה כשר כדמוכח דיוקא דמתניתין ומכל מקום כתב הרשב"א דלענין פסק הלכה כרש"י והר"ן עבדינן ולחומרא. משמע דספוקי מספקא ליה וא"כ אם עבר והביא והיא אשת כהן נפסלה מן הכהונה מספיקא וכן אם פשטה וקיבלה קידושין חוששין לקידושיו. ב"י שם

⁷⁵ שאינו אלא כאילו בא מכת הבעל לידה, שהרי יד העבד כיד הבעל ואלימא שליחותיה משליחות דעלמא.

⁷⁶ שאין ידו כיד האשה שתהא מגורשת בקבלתו ואפילו הוא עבד שלה, כיון שאין הגט משתמר לדעתה, ולא דמי להצרה, והוא אינו בר גיטין וקידושין שיעמוד במקומה.

⁷⁷ שו"ע ונו"כ שם קמ ח

⁷⁸ שאותה אמירה שאומר הרי כמו שאמרה בדבר זה אין עליו שם שליחות כלל ממנו לנכרי אלא רצונו לומר איני מכניס עצמי בזה ואיני מבטל דבריה וכ"כ הרמב"ם וז"ל כלומר איני עוקר שליחותך אלא בין שעשתה

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

לקבלה כמו שאמר, נמצא שאין כאן שליחות כלל. ואפילו נמלך אחר שבא הגט לידו להוליכו לה אינו כלום, כיון שלא בא לידו בתורת שליחות להולכה.

ודוקא שאמר לו הבעל הילך כמו שאמרה היא, אבל אם לא אמר כמו שאמרה היא אלא אמר לו הולך או זכה לה, ודאי עתה עשאו שליח להולכה⁷⁹, והשליח גם אדעתא דהכי קבלו וכשיגיע הגט לידה מתגרשת.

אותך שליח קבלה או שליח הבאה הרי היא כמו שאמרה עכ"ל וא"כ שעיקר השליחות תלוי בה ובאמת נתבטל השליחות שלה כיון שעקר השליח שליחותו הכי אמרינן בגמ' דאמר כן רב אשי. ט"ז שם ט
⁷⁹ הטעם בזה דהוא אינו משגיח כלל בשליחות שעשתה היא מדאמר היא לשון שליחות דהיינו בהולך הוא פשיטא שהוא עשאה מעצמו שליח להולכה ואפילו אומר זכה שהוא לשון קבלה אין אנו אומרים שסמך על דברי השליח שאמר לו בשביל האשה שליחות קבלה דאין אומרים כן אלא אם לא אמר הוא כלל לשון שליחות אז לא הוה גט אבל כל שאומר הוא לשון שליח אמרינן דשליח להולכה עשאו ובלשון זכי נכלל ג"כ הולכה ובגמ' הזכירו בזה גם אם אומר התקבל לה דמהני לכשיגיע לידה דהתקבל והולך קאמר והוה כאן כאלו לא שלחה כלל דמהני אומר התקבל. ט"ז שם י

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>